

Magtárhól múzeum

Múzeumot rendeznek be az egykori kalocsai érseki magtárban. Az épület termében kocsigyűjtemény, mezőgazdasági eszköz-gyűjtemény kap helyet, és itt lesz az országos paprikamúzeum is.

Szeptember 18—23.

Honvédelmi könyvnapok

A honvédelem egyik fő tényezője nyugalmunknak, békés munkánk, a biztonsnak. A növekvő érdeklődésnek tesznek ezért eleget, amikor szeptember 18. és 23-a között Szegeden megrendezik a honvédelmi könyvnapot a Zrínyi Katonai Kiadó és a néphadsereg. A honvédelmi könyvnapok keretében könyvkiállítás és -vásár is lesz a Zrínyi Kiadó legfrissebb és korábbi kiadványaiból.

Az eseménysorozat megnyitóját szeptember 18-án tartják délután 3 órakor a KISZ városi bizottságának nagytermében. A megnyitót irodalmi műsor követi, fővárosi művészek közreműködésével. Szeptember 19-én több helyen tartanak író-olvasó találkozót, így a városi Út-törőházban a titkosírásról, délután 3 órakor.

Szeptember 20-án, délután 3 órakor a Radnóti gimnáziumban dr. Csorba Csaba múzeológus folytat eszmecsere a magyar várak krónikájáról. Ugyancsak 20-án a Szegedi Ruhagyárban 3 órakor „A mi hadseregünk” címmel író-olvasó találkozó lesz. Újvári Imre László alezredes, a Néphadsereg főosztályvezetője, több irodalmi alkotás szerzője találkozik a gyáriakkal. A Juhász Gyula Tanár-

Karneváli díjak

Tegnap, csütörtökön délután a Bartók Béla Művelődési Központ nagytermében kiosztották a 12. szegedi ifjúsági napok karneváli díjait. A több mint 50 produkciót a hivatalos zsűri és a felvonuláson részt vevő KISZ-alapszervezetek véle-

ménye alapján értékelték. A következő sorrend alakult ki:

Első helyre került a Szegedi Építőipari Szövetkezet Hatékony-ság—minőség, valamint a textilművek Tiltakozás a neutronbomba ellen című előképhez. Jutalmuk 4-4 ezer forint. Második lett a városgazdálkodási vállalat VIT-ről szóló és a sándorfalvi községi KISZ-alapszervezet a Szegedi Nemzeti Színház költőködését bemutató előképe. Jutalmuk 3-3 ezer forint. Az alábbi hét produkciót 1500-1500 forinttal díjazta a zsűri:

El—VIT vetélkedő (posta); Jancsi és Juliska (AFIT); Mundial '78 (IKV); Kiskapuk a nagykapuk mellett (konzervgyár); Közös Piac a Marx téren (DÉ-MÁSZ); Békét akarunk (gabonaforgalmi vállalat); Mezőgazdaságunk történetéből (Maros Tsz, Deszk).

A pénzzutalmakat Novák-né Halász Anna, a városi KISZ-bizottság titkára adta át az alapszervezetek képviselőinek.

Szeptemberi Kincskereső

Az új tanév első napjaiban háromnapos szünet után ismét megjelent a Kincskereső című ifjúsági irodalmi folyóirat. A szeptemberi szám részint a nyári emlékeket idézi, részint folytatja a korosztályhoz szóló versek, prózá alkotások közlését. A nyári emlékeket eleveníti fel az az összeállít-

tás, melynek darabjait a Mártélyon megrendezett harmadik Kincskereső-tábor résztvevői készítették. A gyerekek versei, riportjai és képregényük fantáziagazdaságról, felkészültségről árulkodik. A táboréletre utal a hátsó borító rajza, Szyksszian Wanda munkája — ő készítette a szeptemberi szám szép illusztrációit.

Felhívás jelent meg a Kincskereső szeptemberi számában: jelentkezésre szólítja az országban működő Kincskereső klubokat, baráti köröket, szakköröket.

A versanyag élen Szergej Jeszenyij szép költeménye áll. Közli a lap Julian Tuwim, Ernst Jandl egy-egy versét — a magyar költészetet Jankovich Ferenc, Aprily Lajos, Szepesi Attila és Zeleni Miklós képviseli. A lap olvasói ezúttal Kiss Anna költői birodalmába pillanthatnak be, s olvashatják a költőnő két érdekes versét. Két elbeszélés közötti a 150 éve született Lev Tolsztojt, a XIX. századi orosz irodalom legnagyobb alkotóját.

A prózaanyagban Töke Péter novellája mellett Petrolay Margit Petőfi iskolája című elbeszélésének első része található. A Viadalok, csaták, kalendok sorozat mostani szemelvénye az indiánok világába kalauzol. Érdekes színfolt Kosztolányi Dezso Állatok beszéde című munkájának néhány részlete, s egy dráma jelenet. Az irodalmi anyag mellett található könyvismertetés és anyanyelvi cikkek, bővebb terjedelemben jelentkeznek a Rejtvényfejtők klubja József Attila egy költeményét Sebő Ferenc megzenésítésével közli a Kincskereső legújabb száma.

Vizügyi megbeszélés

A tanulmánygyűjtemény természetesen nemcsak a földrajztudomány számára fontos és érdekes. A gazdálkodás, az igazgatás, a közlekedés és más ágazatok szakemberei is nagy haszonnal forgathatják, s különösen a tervezésnek ígér fontos ismereteket, következtetésekre és tendenciákra vonatkozó tájékoztató adatokat és értékelést.

A Csongrád megyei tanács vízrendezési koordinációs bizottságának tájrendezői és a Csongrád megyei TESZÖV mellett működő szakmai kollégium tegnap, csütörtökön Kiszomboron rendezte meg soron következő tanácskozását. A részt-

Partra vetett halak?

Interjú egy szegedi színésszel, 1978-ból

Például Mentés Józseffel. Olybá tetszik, vele soha nem történnék semmi. Színész, kismembereket játszik, hamuszürkéket. Dúrnja a haját, homlokát ráncolja, ha szerepeiről faggatom, cigarettát gyújt a másik után, mire kinyög pár jelentéktelent. Huszonharmadik évadját kezdi Szegeden. Majdhogynem érdektelen hát, hol járt, mit csinált előtte. (Máskülönben a Néphadsereg Színházánál kezdte, majd Szolnokra került, egyetlen évadra.) Ime a párbeszédünk szűszéje, természetesen rövidítve.

— Mi indított arra, hogy itt vessél horgonyt?

— Ha jól megdöngölöm, nem színházépülethez, hanem emberekhez szerződünk. Rendezőkhöz, társakhoz, a közönséghez. Egy színész életében az a szép időszak, amikor jó a színház, s akkor jó a színház, ha ez a közönség véleménye, s ha a színész is így érzi, vagyis törődnek vele. Nem eggyel-kettővel, hanem lehetőleg valamennyivel. Nekem inkább a korábbi években jött ki a lépés, Komor István, Bozóky István idején. Hogy Szejkelt játszhattam, Lukát az Ejjeli menedékhelyben, de akkoriban ment a felejthetetlen Az ügynök halála is, amiben speciál nem voltam benne. Olyan műsorkészítők készültek, hogy a társulat zöme feladathoz jutott, ki-ki a neki megfelelőhöz, amelyben képességei kamatozhattak. A klikkszellem ugyanis alássa egy kollektív jó közérzetét, a kívül rekedtek úgy vergődnek a befentesek között, mint a partra vetett hal. Bár, csuda tudja, akkor fiatalabb voltam.

— Pessimista vagy?

— Frászt. Ha az lennék, régen továbbállók. Csupán foglaltogatom, mi lehet az oka, hogy egy idő óta szerepek dolgában nem gondolokdnam bennem. Csálódást keltemet volna? Mikor és miben? Úgy tapasztaltam, nálunk is léte-rehozható jó színház, s alig hiszem, hogy a társulattól függ, nem az állítja össze a műsört, osztja a szerepeket. Persze reménykedem: a hullámvölgyeket előbb-utóbb hullámhegyek követik.

— Nem is oly regen aktív közéleti tevékenységet folytattál a színházban. Egészen pontosan: párttitkár voltál, nyolc éven át. Mi a véleményed, úgy általában, a színházi demokratizmusról?

— Ki tudja, létezik-e? Mindenesetre a gyakorlatban más, mint az úgynevezett üzemi demokrácia. A színházban vannak szerződöttetett és kinevezett tagjai. Ha keményen fogalmazok, azt kell mondanom, az egyiknek inkább csak kötelességei adódnak, a másiknak jogai is hozzá.

— Mi akadályozta például, hogy műsorkészítők, vagy más, az egész társulatot érintő kérdéseket, nyilvánosan is megvitassanak?

— Amíg a művészeti tanácsok sem egyebek a formáltságánál, korai ilyesmirel beszélnek.

— Az elmúlt időszakban alig dolgoztál a színházban. Mégis, mivel teltek a napjaid?

— Szerencsére akadtak külső munkák, filmeztem. A Dűbörgő csendben, az Illetlenekben, a Pókociban. S feladatot kaptam a szegedi tévéstudió Kincskereső műsorában, meg főszerep várt egy török darab rádióváltozatában, még nem hangzott el.

— Tavasszal visszaadtad a Késszínházi Sütő-darab Fügedesét.

— A próba nélküli beugrást, ennyi idő után, méltatlannak éreztem.

— S az új évadra?

— Két szerepet is próbálok. Eltávozott kollégámtól veszem át a Sosem lehet tudni ügyvédjét, és az egyik kedvő lesek Gogol Háztűznézőjében. Mindkettőt szívesen csinálom.

Ennyi az interjú, tárgyszerűen. Tolakszik a kérdés persze, miért a fenti dialógus éppen mentes Józseffel és éppen most, amikor csönd ül körülöttem. Sorsa tipikus, a helyi színészé, a szegedié. Vitájkák, okkal, szükség van-e a megtelepedett művészre, aki azzal a fenyegető kockázattal számol, hogy könnyen megszokhatják, félreállítják, akire egyként rá-

unhat a szakma és a közönség. Amde a kettő ok-okozati összefüggésben áll: a közönséget a szakma (színházvezetés, műsorpolitika, rendezői izlés stb.) orientálja és persze fordítva, de mindig valaki (valami) diktál. Vajon a feladatnélküliség és a kis szerepek méltatlanságának ingoványára süppedt szegedi színészek sorsa a nézőtérre vagy a színpadon, netán a színpadok mögött alakult így? Varietas delectat — mondja a latin, s a változatosság gyönyörűsége igazán érvényes a színházra is. Hanem a hazai színházi élet szerkezetében a helyi társulatok elképzelhetetlenek helyi színészek nélkül. Akik a folytonosságot, az állandóságot biztosítják, akikre bejön a publikum: horríble dictu: a bérletes, s akik által (s nem árán) ismerhetők meg az új szerzemények, akik a színház mindenkor színvonalát jelentik és garantálják, akikről általában vonzó vagy mattszürke egy társulat munkája. Nem lehet nélkülözni minden évadnak merőben új színészekkel, az érfajta zsákmacskákért bárhol megfizetik a tanulópenzt. A tíz-húsz éve Szegedre települt színészek — a névsorolvasás mellőzhető — helyzete jelenség. Nekilődáltak, csináltak valamit, de igazán nem futhatták ki formájukat, remízbe vagy talonközbe kerültek idő előtt, míg mellettük kisütőkösök zúgtak-robtogtak tova anélkül, hogy a szegedi színház jelentékenyen moccant volna előre. Most hihetik okkal, hogy mindenki jó, aki érkezik, csak a kéznél levő, az evidens, s már bizonyított marad a közömbös?

A „szegedi színészek” sorsát határozatok, rendeletek, paragrafusok meg nem oldhatják. Gondoskodni róluk csak a színházon belül lehet. De nem jótékonykodással, hanem érdemes ajánlatokkal, aminek tétje van, ahol a maradék kvalitások kiderülhetnek és megmérhetnek. Hogy a színész sorsa ott dőljön el, ahová ez rendeltetett: a színpadon — és ennek következtében a nézőtérre.

Nikolényi István

Alföldi tanulmányok

Új tudományos fórum született: az Alföldi tanulmányok. A Magyar Tudományos Akadémia földrajztudományi kutatóintézetének alföldi csoportja a gazdája, amely Békéscsabán működik, de az egész Alföldre kiterjedő figyelemmel. A könyv folytatást is ígér, mivel I. kötetként jelent meg a tizenegy egybegyűjtött tanulmány. A szándékokról pedig az Előszóból megtudhatjuk, hogy a sorozat „hivatása az Alföld egészére kiterjedő földrajzi környezeti kutatások közöttétele geográfusok, területi tervezők, gazdaság és közigazgatás területén dolgozók számára egyaránt”.

Az alföldi csoport öt esztendő dolgozik, s kezdettől szerepelt terveiiben olyan tudományos fórum életre hívása, amely helyt ad az ország különböző helyein folyó kutatásoknak. Így már az első kötetben is érvényesül a szándék, hiszen nemcsak az akadémiai kutatócsoport munkáit találjuk föl benne, hanem szegedi és debreceni tudósok tanulmányait is.

Nem árulnak el túl sokat a kötet tartalmáról a tudományban járatlanoknak a címek, de azt egyöntetűen bizonyítják, hogy az eredeti szándék szerint az egész Alföldre kiterjedő tudományos figyelem vezérelte a szerkesztőt. Szó van a könyvben a természetföldrajz lehetőségeiről a Dél-Alföld energiabázisának felkutatásában (Jakucs László), a Duna—Tisza közti hátság homokformáiról és a homokmozgás szakaszairól (Borsy Zoltán), a délkelet-alföldi

víztermelés hatásáról az árlelti vizek nyomásváltozására (Rakonczai János), a gazdasági környezetek taxonómiai szerkezetéről az Alföldön (Krajcók Gyula), az agrárvárosok átalakulásának néhány jellegzetességéről (Becsei József). További érdekes témák: az alföldi intercentrális kapcsolatrendszer az interurbán telefonhívások alapján (Tóth József), a vonzáskörzetek történeti kialakulásának és változásának vizsgálati lehetőségei (Dövényi Zoltán), a település- és területfejlettség kapcsolata az Alföld részleges középtokú központjainak ipari fejlettsége alapján (Simon Imre), Békés megye zöldségtermesztésének fontosabb földrajzi problémái (Mosolygó László), a közúti forgalom alakulásának főbb tendenciái az Alföldön (Tánczos-Szabó László) és az Alföld-keleti feladatai és lehetőségei (Zoltán Zoltán).

Ez utóbbi tanulmány egyben bizonyos programot is felvázol. Folyamatos kutatómunkát igényel az Alföld demográfiai viszonyainak változása, gazdaságának strukturális változásai s a település- és életkörülmények témakörében.

A tanulmánygyűjtemény természetesen nemcsak a földrajztudomány számára fontos és érdekes. A gazdálkodás, az igazgatás, a közlekedés és más ágazatok szakemberei is nagy haszonnal forgathatják, s különösen a tervezésnek ígér fontos ismereteket, következtetésekre és tendenciákra vonatkozó tájékoztató adatokat és értékelést.

Csónakon jött üdvözlés

Dr. Andrzej Rzymkowski építész, s a koszalini technikai főiskola tanára. „Civiltben” — s én így ismerem meg őt — a vizek vándora. Koszalini lengyelországi város, újságja — lapunk testvére. Ottani kollégáink, barátaink üdvözlését hozta, olvasóinknak is — meglehetősen kalandos, legalábbis regényes körülmények között — a tanár úr, aki külső munkatársként gyakran ír testvérlapunkba. Az üdvözlés vizen jött, Andrzej Rzymkowski, a koszalini yachtklub elnökének — gumicsónakján.

Mert elhatározta, a hűvös lengyel nyarat a meleg magyar nyáratóra váltja fel, s hogy kissé jobban átmelegedjék, sportteljesítménnyel tetőzi meg a kirándulást. A „tetőzés” kétszeresen is sikerült: a Tisza árhullámára éppenséggel nem

számított. Vonattal jött Szolnokig, s ott fújta fel két méter hosszú csónakját, elejébe pakolva a kis sátrat, néhány meleg holmit, meg fazekát, takaróját. Utaközben feljegyzéseket is készített, hát pontosan megmondhatta: délután öt óra tíz perckor kezdett úszni a csónak. Szokatlan módon vezetett: menetirányának arca felé, hogy láthassa maga előtt a vízi utat, s hogy kikérlhesse az úszó fatöngöket, örvényeket.

Éjszakai szállást — mint ő mondta: első osztályú hotelet — nehezen talált, alig-alig akadt kikötésre alkalmas hely. Aztán, amikor mégis felfedezett egy partközeli buckát, letáborozott. Éjjel arra ébredt, hogy matracra félig vízbe lóg. Megemelkedett a Tisza...

Vizes ruháját maga építette tűzhelyeknél szárítottta. lengyel módra készült halászlét kis fazekában főzött. Halat kapott a halászkórtól, kenyeret — „igazi fehér magyar kenyeret” — vett még Szolnokon. Az éték elkészítésére pedig ilyen receptet adott: feidarabolt halat napraforgóolajon kell megforgatni, megpaprikázni, vízzel felönteni, s izlés szerint sózni. Hát... hagy-

ma nélkül nem tudni, milyen lehetett...

S ahogy kezeletben követjük együtt vízi útja állomásait, telnek a papírlapok: a tanár úr rajzol. A tűzhelyépítési technológiát, a szederbokrot, mely jóllakatta, a szilvafát, hogy össze ne keverjem az almával. Hiszen társalgásunk németül folyt — hát nehogy félreértsük egymást.

Ütközben aztán elszórakoztatta a vízpárti élet, a tudat, hogy esetleg Attila sirja fölött evezett el csónakjával, s az építésszemmel vizsgált gátak látványa. Sok csodálójára akadt. Kis csónakkal a veszélyes árban baj nélkül elért Szeged alá. A tápéi mólónál beszelgetni kötött ki, aztán tovább sem evezett. Vendégségbe hívták Pappék, a család főugyanis ott pecázott. „Először náluk fürödtem le meleg vízben, náluk aludtam meleg ágyban”.

Andrzej Rzymkowski elégedett volt úti kalandjával: célját elérte: megismerte a Tiszántúlt, sőt az „innen” is. S ez — nem kis dolog, hiszen a tanár úr olyan apámkorú. Hogy pontosan hány éves? Nagy titokzatosan azt válaszolta: a barátóimnak tízszel kevesebbet mondok...

P. K.